СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ VIII. — Олифантъ, Па. Четверъ 13-го Децембра 1900. — Число 47.

КАЛЕНДАРЬ.

Децемберъ.

13	Ч.	† Андрей Апостолъ
14	П.	Наумъ пророкъ
15	С.	Аввакумъ пророкъ
16	Н.	27. по Сош. Софроній пророкъ
17	П.	Варвара, Іоаннъ Дамаск.
18	В.	† Савва освященный
19	С.	Св. Отець Николай

ЗМѢСТЪ.

Памятайте, що въ мѣсяцю грудню „Союзъ“ буде принимати новыхъ членôвъ понизше 35 лѣтъ житя — безъ вступного, старшихъ за половину вступного.

Вôдъ Редакціи.

Конець року ся зближає, проте кождый читатель нехай заплатить свôй довгъ якъ найскорше.

Новй книжки: »Руско-англійскій провôдникъ« 50 ц. »Капиталъ и праця« 10 „ »Борба клясъ« и »Чому робитники організують ся« 10 ц.

Сй книжки повиненъ кождый Русинъ мати.

Присылайте замовленя вразъ зъ грôшми на календарь на рôкъ 1901. Буде коштувати 50 центôвъ, але и буде въ нѣмъ що почитати.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Справозданє касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць новемберъ 1900 року.

Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	$34.40
Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николая	7.18
Belle Vernon, Pa Бр. Пр. Богородицѣ	26.40
„ „ недобôръ за октоберъ	1.35
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	19.02
Brooklyn, N. Y. А. Мацура	4.15
Charleroi, Pa. Бр. Сошест. св. Духа	26.39
Edwardsdale, Pa. П. Барна	1.40
Eleonora, Ia. Бр. св. Арх. Михаила	24.46
Elmira Heights, N. Y. Бр. св. Арх. Мих. (окт. и нов.)	15.44
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	14.00
Irvin, Pa. Бр. св. Мих. Арх.	10.20
Jersey City, N. J. Бр. св. Петра и Павла (за окт.)	95.16
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	115.09
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	36.24
Mayfied, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	29.11
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	39.20
„ Бр. св. Петра и Павла	27.72
„ О. Ст. Макарь	1.40
„ Т. Кашицка	3.00
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	58.22
Old Forge, Pa. М. Р. Н. С.	4.55
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр. (окт., нов.)	157.86
„ недобôръ за септ.	65
„ Фекула Василь	70
„ Д. и П. Пирчь	1.90
„ Мурдза Денисъ	70
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	209.84
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	28.24
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	12.70
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщеня Пр. Бог. (за окт. и нов.)	10.30
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	5.60
Shamokin, Pa. Бр. св. Кир. и Мет.	81.82
„ Бр. св. Йосифа	9.31
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	36.17
Soldier, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	5.20
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	35.42
Syracuse, N. Y. Бр. св. АА. Петра и Павла	11.80
Scranton, Pa. Бр. св. Илія Прор.	16.83
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	18.20
„ Бр. св. Іоана Хрестителя	30.10
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	18.05
Whitney, Pa. Бр. Трехъ Святителей	12.18
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Бог. (за окт.).	19.75
Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	45.20
Разомъ:	$1363.93

Станъ касы »Союза« зъ днемъ 30. новембра б. р. такій:

Желѣзный фондъ за октоберъ	$5974.88
„ „ за новемберъ	250.00
Разомъ:	$6224.88
Фондъ розпорядимый за окт.	$761.23
„ „ за нов.	1113.93
Разомъ:	$1875.16
Розходу було въ нов.	3006.93
Недобôръ фонду розп.	1131.77
Депозитôвъ	1463.54
Остає въ касѣ:	$6556.65

Въ мѣсяцю новемб. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

	Число въ гол. книзѣ:
Scranton, Pa.	
Манько Петро	2027
„ Андрѣй	2028
Buffalo, N. Y.	
Ракъ Антôнъ	2028
Northampton, Pa.	
Дода Михайло	2029
Гвѣзда Михайло	2029
Бруднякъ Михайло	2030
Вахна Петро	2030
Коцуръ Иванъ	2031
Хшопщь Антôнъ	2031
Jersey City, N. J.	
Спякъ Асафатъ	1017
West Pawlet, Vt.	
Салянскій Николай	2032
Паличакъ Михайло	2032
Yonkers, N. Y.	
Ханасъ Андрѣй	1422
Whitney, Pa.	
Шпрохъ Андрѣй	2030

Снило ся менѣ недавно, що въ сѣмъ мѣсяцю приступило до нашого „Союза“ ажь 1000 членôвъ! Богъ всяке дає, може и здѣйснить ся мôй сонъ. А и повиннй бы люде громадно приступати, бо добра нагода, вступного не платить ся. Горнѣть ся отже, Братя Русины, до „Р. Н. Союза“, бо то наша руска хижа, наша руска стрѣха, наймилѣйша тутъ въ Америцѣ. А де добре, то добре, а въ своѣй хатѣ — у себе дома, межи своими таки наґлѣшие. Тогды нѣхто не посмѣє погорджати нами и называти насъ „ґлупімі руснацькамі“ або „ґлупімі русѣнамі“, але будуть другй народы насъ поважати. А належить ся тое, щобы насъ кождый поважавъ, бо мы, Русины, прецѣнь дуже великій народъ на свѣтѣ, що не такъ легко его отъ хоть бы и до шапки або до кôрця забрати, бо то, чуете, насъ міліоны а міліоны, та ажь бы грѣхъ смертельный бувъ, щобысьмо ся такъ поневѣрали мѣжь чужими и ихъ лемъ все слухали. Отже приступайте до „Р. Н. Союза“, а буде зъ насъ.

Повѣдомляю всѣхъ пп. секретарôвъ и членôвъ „Союза“, що грамоты и вôдзнаки вже суть готовй и буду ихъ розсылати всѣмъ, кому належить ся, то значить, хто заплативъ.

Декотрй зъ пп. секретарôвъ запытують ся мене, чому ихъ грошей въ справозданю за мѣсяць октоберъ не було. Отже тому не було, що пôсля розпоряджeня контрольнои комісіи, рахунки касовй мають замыкати ся, коли мѣсяць кôнчить ся. А коли касіеръ получить грошѣ по першôмъ, то будуть въ справозданю доперва въ слѣдуючôмъ мѣсяцю.

Д. Пирчь
секретарь

Найновѣйша фотоґрафія президента Krüger-а.

Переглядъ тыждневый.

Во всѣхъ бôльшихъ державахъ Европы, вôдбувають ся теперь (при кôнци року) сесіи парляментôвъ. Залагоджують ся тамъ конечнй справы по конець сего и на початокъ слѣдуючого року. Гôдне уваги зъ тыхъ сесій є се, що суть они надзвычайно бурливй. Всѣ послы, котрымъ лежить на серци о добро краю и народу, критикують остро свои правительства за великй выдатки на непотрѣбнй рѣчи, за нелюдске проваджене войны въ Хинахъ и за змаганє коронованыхъ головъ до деспотизму. Въ нѣмецкôмъ, французкôмъ и италійскôмъ парляментѣ приходило зъ тои причины до горячихъ диспутъ.

Найлѣпше пописали ся соціялістичнй послы въ Нѣмеччинѣ пôдъ проводомъ пос. Бебля. Они выступили остро противъ цѣсаря Вильгельма, котрый розпочавъ вôйну зъ Хинами, безъ вѣдомости народу, а до вырушаючого войска промовивъ, щобы всѣхъ Хинцѣвъ нищили и мордували безъ пощады. Жовнѣры послухали его, и теперь поступають гôрше Татаръ, наносячи встыдъ европейскôй цивілізаціи.

Въ Австріи лишь сего року не збере ся вже рада державна, бо еще не выбрана. Тамъ всѣхъ очи звернене на вôдбуваючй ся дальше выборы. Всѣ австрійскй крутарѣ політики, весь урядъ, такъ крутять, щобы перепертн своихъ сторонникôвъ. Зъ Галичины не хотять навѣть выпускати правдивыхъ вѣстей про надужитя выборчй, конфіскуючи кожду ґазету, котра поважить ся подати правдивый описъ выборчои траґікомедіи.

— **Конґресъ** Спол. Державъ зôставъ отвореный вôдчитанемъ письма президента Микінлея, въ котрôмъ тойже высказавъ ся за збôльшенемъ сталого войска на 60.000 овоякôвъ, котре въ разѣ потребы президентъ мавъ бы право збôльшити ще 40.000, значить стале войско числило бы разомъ 100.000 людей. Такъ само высказавъ ся вôнъ за тымъ, щобы

(Продовжене на другôй сторонѣ).

ВРАЖѢНЯ ЗЪ ПОДОРОЖИ.

(Дальше.)

V.

Та не довго забававъ я въ родиннôмъ селѣ. Мене тягнуло подивитись мѣжь людей, що они думають, якъ дбають про свою долю та якъ далеко поступили зъ того часу, коли я покинувъ Галичину. Я поѣхавъ до Перемышля, Львова, бувъ на Лемкахъ и на Мазурахъ — всюды говоривъ зъ людьми про бѣжучй справы. Чимало змѣнилось тамъ на лучше, але де-що погôршилось. Загально видко мѣжь молодцими велике заинтересоване до науки, наукове тов. имени Шевченка, що розвинуло такъ широку наукову дѣяльность у Львовѣ може стати гордостю нашою; озасновувано досыть выдавничихъ спôлокъ, рухъ мѣжь молодѣжю досыть значный, а послѣдне вѣче універзитетскои молодѣжи, де прилюдно проголошено такій гарный идеалъ якъ політична независимôсть цѣлои Руси-Украины, наповняють чоловѣка радостю и вливають въ серце надѣю въ красшу будучнôсть нашого народу. Та подôбными взнеслыми засадами, на жаль, не интересує ся ще цѣлый загалъ. Зъ одпои стороны якась вроджена апатія, то знову перепоны, якй ставляють тому идеалови перевертнѣ, що за рублѣ хотѣли-бъ рускій народъ втягнути пôдъ кнутъ російскій, а зъ другои стороны гнетъ польскихъ верховодôвъ-шляхтичѣвъ, не дає розвинутись тôй спасеннôй для руского народу думцѣ.

Рухъ політичный, на мою думку, дуже слабонькій. Не видко тамъ якоись одноцѣльнои акціи, щобъ огнемъ порушувала масы, а якійсь старый, заплѣснѣлый методъ, що полягає на кôлькохъ вѣчахъ та выпечатаню кôлька сотокъ вôдозвъ и то передъ самыми выборами. Правда, деякй повѣты суть добре зъорґанізованй тай знайдесь кôлька одиниць, що поза свое будденне заняте, потрафлять знайти досыть часу поаґітувати мѣжь людьми, выставляючись неразъ на такй приятности якъ арештъ, але жь се лишь добровольцѣ. Коли я розговорювавъ зъ однымъ патріотомъ провінціональнымъ, чому нема повѣтового фонду аґітаційного, вôнъ сказавъ, що грошѣ на ту цѣль складає ся и якъ разъ теперь передъ выборами они придадуть ся на напечатане вôдозвъ. Мене розсмѣшила сеся бесѣда, бо-жь подôбнй вôдозвы поможуть тôлько, що вмерлому кадило. Бôльша часть людей не вмѣє нѣ читати нѣ писати, а и тй, що знають, не привыкли ще заинтересуватись друкованымъ словомъ — и якійже хосенъ зъ такихъ вôдозвъ, коли до того додамо и ту обставину, що за цѣлыхъ 6 рокôвъ ажь до выборôвъ нѣхто не интересувавъ ся селяниномъ? Але се тй грошѣ поставити на повѣтъ одного, платного аґітатора, котрый бы постôйно тымъ занимавъ ся, ѣздивъ вôдъ села до села и ворушивъ людей живымъ словомъ, тогдѣ-бъ може и вôдозвы на щось придали ся. Оденъ интеліґентный аґітаторъ въ протягу року сформувавъ бы въ повѣтѣ десятки аґітаторôвъ-хлопôвъ, щобы ихъ платили самй селяне.

Въ Галичинѣ бути патріотомъ выстарчить ходити до руского касина та на рускй вечерки — ходжене въ народъ уважаєсь деякимъ перестарѣлою мріею, що не приносить нѣякого хôсна.

Богато стрѣчавъ я мѣжь Русинами »деревяныхъ фільозофôвъ«. Ось сидить цѣле товариство. Однй зачинають бесѣду про якусь народну справу, зъ того вывязуєсь оживлена дискусія, идуть арґументы за и противъ. Любо тогдѣ бути мѣжь такими людьми. Все-жъ можна до чогось договоритись подôбною вымѣною гадокъ. Та де тамъ. На те жь и суть »деревянй фільозофы«, щобъ всему противитись. Тому, що такихъ фільозофôвъ богато, я позволю собѣ схарактеризувати ихъ. Сидить собѣ чоловяга, пôдперъ долонею щоку и прислухуєсь диспутѣ другихъ. Самъ не бере участи въ розговорѣ, мовлявъ: козакъ знає ажь за богато, але мовчить. Вôдъ часу до часу всмѣхнесь глумливо кутикомъ устъ, коли дехто стане розводити свои пляны, и недбало бере ґазету, перегортаючи еи картки. Дехто зъ молодшихъ, коли погляне на такого »деревяного фільозофа«, погадає собѣ: »Се мусить бути якась вчена людина — видко у неи красшй думки вôдъ нашихъ а дати такимъ провôдъ въ народныхъ справахъ они бъ повели народъ на поступовѣйшій шляхъ«.

Еге жь, сейчасъ же и наступить розчароване, бо коли втягнесь силомôцю такого »деревяного фільозофа« до бесѣды, вôнъ залюбки буде противитись всему, а вже ажь спôтнѣє а вышукувати буде терпкихъ, глумливыхъ слôвъ. Поспытатись вкôнци, якъ бы вôнъ зробивъ тай якй подає доказы, вôнъ тогдѣ отверто плює на все. Зве голотою всѣхъ и вся, каже, що все лишь забавка, мрія, жаднои працѣ надъ народомъ не треба, впрочѣмъ его се мало що обходить, вôнъ лишь глядить на сповнюване чисто механічныхъ обовязкôвъ свого званя, котре дає ему хлѣбъ и выгôдне житє. Подôбнй люде суть найстрашнѣйшй вороги нашого поступу, се гнилй колоды, котрй не то що самй смердять, але затроюють атмосферу довкола себе, вщѣпляючи неразъ въ молодй серця зневѣру и байдужнôсть до власного народу замѣсть запалювати невгасаючій огонь и одушевлене, що вело бъ чоловѣка до найбôльшихъ жертвъ. Найсмѣшнѣйшій идеалістъ, що ставляє палаты зъ картъ та крутить батôгъ зъ пѣску тысячь разъ вартнѣйшій такого »деревяного фільозофа«.

Розговорювавъ я зъ деякими патріотами за лучнôсть американьскихъ Русинôвъ зъ краєвымъ нашимъ гнѣздомъ та у вôдповѣдь почувъ я вôдъ головача таке, що они мають досыть клопоту и роботы въ Галичинѣ, а про Американцѣвъ клопотатись нема чого, бо Русины тамъ невдовзѣ вынародовлять ся, впрочѣмъ они цѣлковито противнй еміґраціи. Я завважавъ, що мы и не жадаємо клопотатись нами въ Америцѣ, бо дамо собѣ самй раду, але намъ ходить о духову звязь, котра чейже-жь може стануты неразъ и въ матеріяльнôй и моральнôй пригодѣ такъ зъ одного якъ и другои сторонѣ.

Коли я говоривъ, що въ Америцѣ завязалось руске товариство еміґраційне, котре-бъ помагало новымъ еміґрантамъ информаціями та примѣщуючи ихъ въ своимъ домѣ, охороняло вôдъ розличного рода здирствъ портовыхъ аґентôвъ, дальше, коли я натякнувъ, що щось подôбного придалось бы и въ Нѣмеччинѣ для нашихъ людей, на мене деякй дивились недовѣрчиво, а оденъ патріотъ не втерпѣвъ, щобъ не назвати мене аґентомъ.

„Мы цѣлковито противнй еміґраціи“, посыпались вôдповѣди на мои слова, „хиба-жь вы сего не читаете въ »Дѣлѣ«?“

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 112 Jones Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Чотверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ	$2.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
112 Jones Str. — OLYPHANT, Pa.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офісѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей достати.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Увага.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до предсѣдателя:
REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

(Продовжене зô стороны першои.)

змєнчити таксу военну о 30 міліонôвъ, а зъ державнои касы дати запомогу купцямъ на побудоване торговельныхъ кораблѣвъ. Що до Филипинъ, то письмо президента показуе, що там и дальше поведесь завзята борба. Територіи Oklahoma, New Mexico и Arizona внесли прошеня, щобы ихъ признати за стейты (державы).

Kruger-а не принявъ цѣсарь нѣмецкій, а найстаршій міністеръ нѣмецкій обôйшовъ ся зъ нимъ дуже холодно. За те дуже гнѣваютъ ся ґазеты французкѝ на Нѣмцѣвъ. Зъ Колоніи поѣхавъ Kruger до Голяндіи. Кажуть, що бурскій ґенералъ Бота е за згодою зъ Анґликами, другѝ зновь доносять, що въ кольоніи Кейпъ выбухне противъанґлійске повстане.

Въ Хинахъ Французы и Нѣмцѣ забрали дуже коштовнѝ приряды зъ народнои обсерваторіи въ Пекинѣ и хотѣли вôдослати до Европы. Другѝ союзники запротестували противъ сего.

Представителѣ державъ союзныхъ згодились вôдложити укаране проводирôвъ баксерскихъ на дальшій часъ и зачали переговоры зъ хинскими повномочниками.

Лемко своимъ „опѣкунамъ.“

Въ тыхъ дняхъ появилась кореспонденція въ старокраевôй ґазетѣ »Галичанинъ« ч. 244 и 245, написана п. Б., зъ Olyphant, Pa., припадково дôсталась менѣ до рукъ.

Авторъ сеи кореспонденціи дуже прослезился. „Горлаетъ и бѣдствуетъ надъ долею рускаго лемковскаго народа, будьто бы отъ начала прибувшихъ до Америки молодыхъ щиро-рускихъ священниковъ, вѣра нашого лемковскаго народа и любовь ко своему прапрадѣдному обряду и довѣріе къ духовенству почали упадати, и що до церкви уже не такъ радо спѣшать якъ во время оно.“

Прочитавши тую кореспонденцію, хочу пару слôвъ вôдповѣсти. Хотяй я також не прійшовъ до Америки 20 лѣтъ тому, бо всего лишь вôсѣмъ, однакожь, працюючи зъ тимъ народомъ (при твердôмъ углю) надъ котрымъ авторъ кореспонденціи плаче и рыдае, мôгъ я за той часъ де-що переконати ся и почути зъ устъ народа за тую господарку »отъ начала першихъ предводителей прибывшихъ до Америки.« Коли ще нашь народъ, розкиненый по Америцѣ бувъ безъ руского священника и церкви, выглядавъ вôнъ не наче сирота безъ вôтця и матери, приходивъ пôдъ опѣку польскихъ и айрискихъ ксьондзôвъ зъ всякими требами и чувъ ся дуже нещасливымъ. Но коли першій рускій священникъ приѣхавъ до Америки, вѣсть о тôмъ рознесла ся блискавицею по всѣхъ мѣсцевостяхъ, де лишь рускій робôтникъ бувъ. Радôсть запановала велія въ кождôмъ рускôмъ серци руского хлопа. Народъ горнувъ ся до него изъ всѣхъ сторонъ, неначе на Кальварію на вôдпустъ, заосмотреный американскими долярами. То-жь при каждôй спосôбности, де лишь той священникъ появивъ ся, наповнявъ ся старокраевый глубокій цилѣндеръ до верха долярами. Народъ не зважавъ чи той еґомость твердый чи мягкій, »кунтентъ«, що свою ялмужну давъ. За требы також нѣхто не годивъ ся зъ священникомъ, а лишь пиро платив за все. На церковь сыпали ся доляры якъ зъ мѣха, щобъ лишь бути своимъ паномъ, мати свôй храмъ Божій и свого священника.

Коли та вѣсть донесла ся до старого краю, що въ Америцѣ такъ богато долярôвъ, приѣхало ще кôлькохъ пôвпанковъ--патріотôвъ на хлопску пкуру*).

Позакладали шторы, шторовѝ банки и всѣлякого рода філіи, обѣцюючи платити 10 процентъ вôдъ вложеного гроша. Нашь робôтникъ вѣривъ своимъ панамъ, а если котрому браковало до сотки, допожичивъ вôдъ кума и нѣсъ до шторового банку, щобъ му приростало. А то все дѣяло ся за часôвъ »зъ начала прибувшихъ предводителей«.

*) Не всѣ зъ „пôвпанкôвъ“, якъ ихъ зове авторъ, острили зубы на хлопску шкуру. — Ред.

Но зъ часомъ всьо змѣнило ся.

Коли народъ переконавъ ся, що тѝ »ялмужны« перейшлись безъ пожитку для народного добра; коли народъ переконавъ ся, що на ихъ церковцѣ тяжить довгъ перевышшаючій еѣ вартôсть помимо тыхъ тысячѣвъ якѝ народъ жертвовавъ на храмъ Божій; коли народъ побачивъ, що изъ шторовыхъ »банкôвъ« не тôлько проценту, але и капіталу на часъ не можь було дôстати; коли народъ побачивъ, що головнѝ менаджеры зачали руновати (утѣкати), не выплативши многимъ Лемкамъ капіталу (и до днесь ще не выплачено Лемкови не одному по 200—300 дол.), нашь Лемко доперва переконавъ ся, що за опѣкунôвъ мавъ, и чи треба на дальше кождому »духу« вѣрити.

Вôдъ того часу почавъ нашь народъ лемкôвскій дивитись зъ укоса на »значала прибувшихъ предводителей« и переставъ всѣмъ вѣрити не зважаючи на те, чи то пôпъ, чи пôвпанокъ, хиба ще свому кумови часомъ повѣривъ. По тыхъ шкандалахъ доперва нашь лемкôвскій народъ зачавъ хвѣяти ся и любовь къ священникамъ зачала упадати. Видячи таке непорозумѣне и скандалы, цареславна місія порозсылала по двохъ по трехъ аґентôвъ по плейзахъ помѣжь нашь народъ, щобъ той народъ до цареславного »кошара« нагнати, обѣцюючи всѣмъ золотѝ горы, та що лишь зъ цареславныхъ священниковъ будуть мати добрыхъ опѣкунôвъ. Ой не разъ, не два сплакнувъ такій апостолъ цареславнои місіи надъ щербатою долею нашого »лемковскаго народа«, хоть найменшого жалю не було у него. Въ той часъ ще ихъ місія робила вражѣне и майже зъ кождого плейзу по пару людей притягла къ собѣ. Хто зна, що було бы ся стало въ той мѣшанинѣ якъ бы Богъ не зôславъ для того упадаючого народа, молодыхъ, жвавыхъ, ревныхъ священниковъ и добрыхъ патріотôвъ. Тотѝ молодѝ священники почали приходити до Америки доперва 5 лѣтъ тому. Не до ґусту се було »значала« тутъ прибувшимъ священникамъ, бо радѝ-нерадѝ мусѣли дѣлити ся зъ ними своими розлеглыми парохіями на жадане людей, котрѝ бôльше полюбили молодыхъ, мягкихъ, радикалôвъ, а то для того, бо побачили, що тѝ радикалы не лишь дбаютъ о се, щобъ назбивати долярôвъ, побудовати собѣ пару домôвъ, або купити въ старôмъ краю фольварокъ, але дбаютъ о просвѣту, стараютъ ся отворити очи простому робôтникови и научити его якъ мае поступати и жити, щобъ легше жилось бѣдакови. Неправдою есть, щобъ рускій лемкôвскій народъ упадавъ въ св. вѣрѣ. Смѣло можу сказати, що простый Лемко зъ села постояннѣйшій въ вѣрѣ и рускôмъ обрядѣ якъ десять мѣщухôвъ, америк. дописувателѣвъ »Галичанина«. Дальше закидае авторъ въ своѣй кореспонденціи, що оденъ священникъ редакторъ »Свободы« мавъ сказати комусь, щобъ вѣривъ собѣ въ що хоче, лишь щобы бувъ чесгнымъ и моральнымъ христіяниномъ. Хиба якій медведикъ, котрому забагае ся бути на престолѣ, мôгъ то взяти за зле, понеже нѣхто не може бути честнымъ христіяниномъ, котрый не вѣрує въ Христа и не жіе пôсля его святои науки.

Але ложь легко сказати. Чи-жь не читаемо въ св. письмѣ що дѣяло ся за тыхъ часôвъ, коли ще Христосъ Спаситель рода чоловѣческаго научавъ народъ? Чи не було и въ той часъ фальшивыхъ свѣдкôвъ противъ самого Христа и его святои науки? Чи не повставала старшина жидôвска зъ своими священниками противъ Христа, що Христосъ поступляе законъ Мойсея и що есть лжеучителемъ? Чи не выдали Христа на пропятіе зъ своеи злобы и заздрости та побоюючись о свои десятины, за те, що народъ горнувъ ся до Него численно и слухавъ его науки? Чи не найшлись свѣдки, що Христосъ хоче церковь ерусалимску збурити и на ново еи пôсля своеи моды будовати? Чи се не була ложь безъ границь? Чому-жь бы зновь днесь при конци 20-го столѣтя не могло щось подôбного трафитись противъ особъ, що суть лишь людьми якъ и мы.

Дальше обчисляе авторъ всѣ душѣ зъ Галичины и Угорщины пôсля своеи моды. Нехай вже й такъ буде. Потôмъ подѣливъ угрорускихъ священниковъ на двѣ партіи, а о тыхъ забувъ, що люблять ся часто муфовати.

Дальше похваляе ихъ подвиги около побудованя вышше 40 церквей. Славно! Але кôлько ихъ ще »коньча омши« по бординкъ гавзохъ, мимо того, що на кождôмъ майже плейзѣ есть руска церковь? Вкôнци просить о епископа, щобъ радикаламъ зробивъ конець. Чому нѣ? епископа намъ треба, кобъ лишь хотѣвъ потрудитись коло добра морального и матеріяльного для насъ американскихъ Руснôвъ (лишь щобъ въ комісіи не бавивъ ся.)

На послѣдокъ раджу пану дописувателеви ось що: Єсли маете охоту перейти на православіе и затримати прадѣдôвскій обычай, щобъ васъ »вѣдьма« радикальна не страшила нѣколи, дайте тотѝ грошѣ, котрѝ вы нашпаровали при радикальнôмъ попѣ на маючу будувати ся православну катедру въ Питсбургъ, на котру бракъ фундушу, бо по цѣлôй »всемогущой Рассіи« заледво зъ »убѣжденіемъ« сколектовали до 200 рублѣвъ на таку важну и похвальну цѣль. Mr. Carnegie також щось обѣцявъ, але ще не давъ, то-жь видите, що треба »деньговъ«.

А зробивши то, скиньте зъ себе убране новои моды и скрипячѝ черевики, а натягнѣть ходаки (по нашому керпцѣ), подертый сѣракъ и торбу черезъ плечѣ. О... втогдѣ зможете смѣло сказати, що точно выповняете старозавѣтный звычай и нѣхто вамъ не закине, що не робите такъ, якъ робивъ дѣдъ и прадѣдъ.

В. Тылявскій, Лемко.

Дописи.

Зъ Freeman, W. Va.

П. Ред.

Дуже радъ бы-мъ зъеднати для васъ новыхъ предплатниковъ, але е се дуже тяжко, бо нашѝ люде люблять читати »Свободу«, а не люблять за ню центôвъ дати. Ось теперь не доставъ и 43-го числа, бо хтось менѣ забравъ его зъ почты. Коло насъ, хвала Богу, робота иде еще досыть добре, и о цента не такъ це дуже тяжко якъ въ другихъ мѣсцяхъ. Але що-жь, заробить нашь чоловѣкъ якого цента и чимъ скорше зъ нимъ втѣче до краю; а о рôкъ або два неразъ и о пару мѣсяцѣвъ вже назадъ е тутъ. Суть такѝ, що по два, три и чотыри разы вже суть въ Америцѣ. На народнѝ цѣли не дасть такій чоловѣкъ нѣколи, але если босъ приведе до него до майны аґента що продае анґлійскѝ ґазеты, то вôнъ вдячно дасть доляра, щобы мати ласку у боса. А приведе му босъ якого асекураційного аґента, то такъ само ся стане.

Трафило ся разъ, що босъ привѣвъ асекураційного аґента до двохъ братôвъ и каже: — бойсъ (хлопцѣ), тутъ е дуже добрый аґентъ, вôдъ дуже доброи компаніи що заасекуруе вашѝ жития.

Братя кажуть: — Є-се.

Аґентъ: — Дасте ся записати?

Братя: — Є-се.

Аґ.: — Яке ваше имя?

Бр.: — Шюръ.

Аґ.: — Таке ваше имя?

Бр.: — Но-се.

Аґ.: — Ну то якже ся звете?

Бр.: — Ту каръ лодегъ.

Аґ.: — О! то есть ваше имя...

Бр.: — Є се.

Аґ.: — Я мыслю, що вы мене не розумѣете що я вамъ говорю.

Бр.: — О! есъ.

Аґ.: — Ну, то видите пôдъ якими скалами вы тутъ робите, що ажь страхъ!

Бр.: — Є-се.

Аґ.: — То може на васъ кождои хвилѣ впасти и васъ побити.

Бр.: — Но-се.

Наконець оденъ не втерпѣвъ тай крикнувъ на другого: „Юрку! гибай, пôдеме стрѣляти а угля робити, не ту зъ якымаси бортаками москотати. Ґо-де г.. му!“

И зъ тымъ аґентъ вôдôйшовъ.

Оттакѝ то нашѝ, не хоче ся научити ничь, и не дбае про ничь, хиба о ласку боса.

И. Р.

Дальше посыпались такѝ докоры, що стане ся здирати своихъ людей и т. д. И зъ тои бесѣды менѣ стало жаль и смѣхъ. Фактъ есть, що люде еміґрують хоть бы тамъ ґазеты якъ вôдраджували (люде ихъ и такъ не читають). Єсли жь люде йдуть, то треба ними въ якійсь спосôбъ заопѣкуватись. Дурне говорене, що рускій аґентъ возьме вôдъ чоловѣка приписаный грôшь за нôчлѣгъ, чи за пораду, але за те охоронить его вôдъ страты всѣхъ грошей, що здеруть зъ несвѣдомого несовѣстнѝ чужѝ люде, заощадить ся еміґрантови и его родинѣ слѣзъ и горя, а то неразъ вôдверне ся его вôдъ неминучои руины и загибели.

Ґазеты пишуть, щобъ народъ не збувавъ своеи батькôвщины та нейшовъ за море, а вôнъ собѣ того не слухае, а запершись въ собѣ, йде своимъ розумомъ. Адже-жь до дому моихъ родичей пôдъ Перемышлемъ, де я перебувавъ, приходили люде ажь зъ пôдъ Борщева, щобъ зарадитись за Америку. Я опôсля мусѣвъ выходити зъ дому, щобъ направду не взяли мене за аґента.

Декотрѝ интеліґентнѝ Галичане мають дивне поняте про Америку, а ще чуднѣйше про устрôй державный. Имъ выдае ся, що ту мешкае сама дичь, мѣжь котру анѣ не вказуй носа безъ револьвера, а вже байкою зъ тысяча и однои ночи выдалось имъ те, що въ Америцѣ нема урядôвъ податковыхъ, а есть выбраный колекторъ, що ходить и збирае податокъ, за що мае процентъ яко заплату за свôй трудъ. Немало було и такихъ, що при привитаню пытали: „а що тамъ чувати въ Америцѣ?“ А вже цѣлковито забивъ мене оденъ интеліґентный головачь, до котрого я прійшовъ нарокомъ розказати де-що за рускоамериканскѝ вôдносины и приготованый бувъ, що вôнъ именно и зачне розвѣдувати въ мене де-що зъ того, ажь ту на мое превелике зачудоване розпытуе мене: кôлько коштуе фунтъ цукру, почому мясо, чи смачна горѣвка и пиво и т. п. Оно и те варто знати, але щобъ тôлько всего, то трохи чи не за богато.

Будучи на лемкахъ выпытувавъ я людей, якъ поводить ся тымъ людямъ, що поприѣжджали зъ Америки и поосѣдали назадъ на своимъ ґаздôвствѣ. На се вôдповѣдали менѣ, що дехто запомôгъ ся Америкою и ставъ добрымъ ґаздою, але е богато такихъ, що прогайнували не тôлько тое, що заробили въ Америцѣ, але посродували навѣть свои ґрунты и пустили грошѣ на забавы. Такѝ грають въ селѣ ролю великихъ мудрагелѣвъ. до роботы не беруть ся лишь гостять ся, розказують про Америку небылицѣ, а якъ имъ хто пригадае, що не годить ся такъ робити, то вôдповѣдають, що они ще знайдуть дорогу до Америки, а тамъ зновь заробять грошей. То суть перелетнѝ птицѣ, що по кôлька разôвъ переѣжджають море, тратячи дармо часъ и тяжко запрацьованѝ грошѣ. Однымъ зъ найкрасше веденыхъ сѣлъ выдалось менѣ Бѣлцарова, де священникомъ есть о. Т. Качмарчикъ. Єсть се чоловѣкъ желѣзнои волѣ, якъ на глухій кутъ интеліґентный, що своею енергіею потрафивъ двигнути село зъ матеріяльнои руины. Вôнъ немало причинивъ ся до розвою новосандецкои бурсы, котра, здаесь, е одинокою роботою на Лемкахъ. Політичного руху тамъ такъ якъ бы не було жадного.

Цѣкавый ще епізодъ пригадуесь менѣ, коли я зъ Мушины ѣхавъ до Криницѣ. Вѣзъ мене оденъ Русинъ и розказувавъ за те, якъ мушиньскѝ и криницкѝ фіякры бють ся, бо однѝ другимъ робять конкуренцію. А коли я его поспытавъ, чи рускѝ люде богатѝ, бо-жь и повиннѝ мати грошѣ, зарабяючи фіякрованемъ пôдчасъ купелевого сезону, вôдповѣвъ менѣ такъ: „Що-жь, заробокъ несогôршій тай грошей повинно бы бути у кождого досыть та що зъ того, коли мы перестали пити горѣвку, а засмаковали въ конякахъ. Бувало чоловѣкъ казавъ собѣ дати порядну чарку горѣвки за 4 кр. выпивъ то и почувъ еи въ жолудку, а теперь заплати за наперстокъ коняка 15 або 20 кр. пустишь до устъ а оно розôлесь по зубахъ, а до жолудка нѣчо. Кôлько-жь треба такихъ конякôвъ, щобъ почути, що щось пило ся? А якъ прійде до забавы, то они йдуть а за ними котить ся запрацьованый грôшь... Хто собѣ на таке позваляе, чи-жь годенъ мати грошѣ?“

Не можу сказати, побутъ мôй въ Галичинѣ мушу зачислити до найприятнѣйшихъ моихъ споминôвъ. Бачивъ ся я зъ моими давными знакомыми и приятелями. Богато мы наговорились за минуле и теперѣшне, а поукладали таке, що дай Боже здѣйснитись тымъ задушевнымъ нашимъ бажанямъ. Американскимъ щирымъ патріотамъ лишь одно раджу, що якъ побажають прислужитись своимъ рôднымъ братамъ въ старôмъ краю, най збирають центы на агітаційный фондъ, де лишь зможуть. За тѝ грошѣ будилось бы нашь народъ зъ просоня, щобъ вôнъ ставувъ велитомъ до борбы за подоптанѝ панськими ногами свои права.

(Конець буде).

Стефанъ Макаръ.

VI. Руско--американска народна пѣсня.

Наврати мя Боже до тои Европы,
Поспоминалъ бы я, поспоминалъ бы я Америцкы крокы.
Крокы поспоминамъ, каждому закажемъ,
Бо до Америкы, бо до Америкы не иде лемъ блазенъ.
Кторій мудрый чловекъ во Европѣ жіе,
А я въ Америце, а я въ Америце досъ се напсотуемъ.
Досъ се напсотуемъ, досъ се и наблукамъ,
Єще ме до того, єще ме до того кто некце ошука.
Кто некце ошука, поцливости неда,
А Боже мой любый, а Боже мой любый, цій ми того треба?
Южь емъ ся находилъ и за штыри тыжнѣ,
Южь ся мѣ подерли, южь ся мѣ подерли на мой ножкахъ цижмы.

Цижмы ся подерли, шаты поторгали,
И такъ мя Анґликы. и такъ мя Анґлики до роботы взяли.
До роботы взяли, по таляру на денъ,
Они добре знали, они добре знали, же то онґаръ блазенъ.
Потôмъ пôтвыжшили пейцъ и дватцетъ центы,
Та такъ мя запрягли, та такъ мя запрягли якъ коня до штверци.*)
Якъ коня до штверци, якъ вола до ярма,
Уверце краяне, уверце краяне, бо то ѣстна правда.

Записавъ Андр. Пышъ вôдъ Ос. Кузмича, въ Олифантъ, Па.
(Оба зъ Галичины).

*) Велики полѣна, дерево на паливо, скôлько на оденъ вôзъ влѣзе.

Ансонія, Конн. 1. дец., 1900.

Поважана Редакціє!

Вже довго я не писавъ до »Свободы«, що нового чувати въ нашôй рускôй кольоніи, длятого хочу теперь де що написати. Наша громада розвивае ся и росте помимо декотрыхъ оспалыхъ нашихъ членôвъ тай ворогôвъ-перекинчикôвъ. За стаpанемъ нашого душпастыря о. А. Бончевского, закупила наша громада церковна 7 акрôвъ землѣ (вартости $800.00 на рускій цминтарь, котрого торжественне посвячене вôдбуло ся дня 29. новембра, при участи Всеч. о. Н. Дмитрова, зъ Трой, Н. Й., П. Тимкевича, зъ Йонкерсъ, Н. Й. и Н. Пôдгорецкого, зъ Джерзи Сити, Н. Дж.

Велике множество народа зôбрало ся на тое торжество и при тôй способности зôбрано на нашу руску церковь около $100.00 Если у насъ робота дальше пôде добре и если нашѝ люде будуть щиро дбати, то за рôкъ будемо мати и свôй власный дôмъ парохіяльный.

Громадянинъ.

Кумъ Грицъ и Василь.

(ВЕЧѢРНА ПОГОВÔРКА).

Василь: — Вже надходить зима, нôчь велика, вечѣрѣ довгѝ. Кажѣть, куме, байку.

Грицъ: — Байки хочете? — добре. Бувъ дѣдъ Монька, тримавъ ся зъ легонька; капустяна шапка, соломяна хатка, постѣль зъ сѣнця... Чи казати зъ кôнця?

Вас.: — Якъ хочете, зъ початку або зъ кôнця. Але щось путнього.

Гр.: — Бувъ дѣдъ Монька — тримавъ ся зъ легонька — мавъ ходаки дротянѝ и драпавъ ся по стѣнѣ... Казати байку, чи нѣ?

Вас.: — Е, до лиха! Вы граете ся зô мною якъ зъ дитиною...

Гр.: — Ну, ну, »шерап«, вже буду доброи розказувати. Одже: — бузъ собѣ старый дѣдько, котрый за цѣле свое дѣдьче жите надбавъ великихъ маеткôвъ. Стало ся однакъ таке, що вôнъ померъ, (бо и дѣдьки вмерають) а его два сыны почали дѣлити ся спадщиною по нѣмъ. Подѣлили ся чисто всѣмъ до макового зерна, лишь однымъ каваломъ для кованя пôдступу, не могли нѣякъ подѣлити ся. Кождый хотѣвъ его мати, а то була рѣчь неподѣльна и еще зъ твердои сталѣ. Выдерають собѣ его дѣдьки, сварять ся, а врештѣ приходить и до бійки. Лупить оденъ другого въ пику, ажь гомôнъ лунае... Въ тôмъ надходить американскій капіталістъ (богачь).

Вас.: — А тогдѣ вже були американскѝ капіталісты?

Гр.: — На маешь, чому не були? Се дѣяло ся передъ остатнымъ выборомъ на президента.

Вас. — Най вже буде по вашому. Говорѣть дальше,

Гр.: — Той богачь пôдôйшовъ до дѣдькôвъ и каже: заждѣть — я васъ погоджу. Якъ хочете оба мати по кавалку сего ковала, то несѣть го до поблизькои рѣки и киньте тамъ нехай впередъ розмокне. Наколи зъ нимъ таке стане ся, дамъ зъ васъ кождому рôвный кавалокъ. Дѣдьки такъ були закукурѣчили ся бійкою, що не подумали надъ словами богача, лишь вхопили величезне желѣзо и бабехъ въ воду! Богачь засмѣявъ ся. (Ту почавъ кумъ Грицъ дуже довго закурювати файку).

Вас.: — И що дальше?

Гр.: — Зачекайте.

Вас (почекавши зъ 10 минутъ): — Ну, кажѣть вже!

Гр.: — Не можу вамъ нѣчого казати, бо еще желѣзо не розмокло. Наколи оно розмокне, богачь его зачне дѣлити, а тодѣ докôнчу байку..

Вас.: — Въ такôмъ разѣ прійшло бы ся менѣ чекати до страшного суду... Богачь видно здуривъ дѣдькôвъ..

Гр.: — Або васъ богачѣ не дурять? Не туманять они цѣлу американску суспôльнôсть? Такъ туманять еи, вызыскують, накручують и панують надъ нею. Подôбно якъ зъ тыми чортами, обѣцюють они зарадити лиху, зводять насъ вже десятки лѣтъ и разъ у разъ творять нове горе, пхають насъ въ гôршѝ нестатки и неволю.

Вас.: — А бодай вы ся впили! Вы сюда заѣхали? Оно правда, свята правда, що разъ гôршу бѣду роблять тѝ кровопійцѣ. Оповѣдають, що давнѣйше була Америка вольною краиною въ цѣлôмъ того слова значѣню, о все було лекше, а теперь?...

Гр.: — Теперь въ нѣй до такого доходить якъ въ давнôй шляхотскôй Польщи. Короликôвъ-міліонерôвъ намножило ся що не мѣра и рядять нею самовôльно. Нарôдъ розпіяченый, здеморалізованый и темный, летить скоро до пропасти, а они въ одно репетують: »Мы партія добробыту, мы выграли вôйну, пôднесли край, зробили Америку могучою«. Такъ само говоривъ 3. с. м. президентъ Микінлей, коли зôбравъ ся конґресъ Спол. Державъ. Хваливъ капіталістичнѝ ряды цѣлыхъ двѣ годины, а я читаючи то мавъ охоту крикнути на весь свѣтъ: неправда, брешете! Вы зробили добро для себе. бо нарôдъ ставъ сго разъ нещаслившимъ якъ бувъ передше. Ошукуете насъ клятѝ!

Вас.: — Я читавъ щось подôбного въ тôй книжочцѣ, котру вы казали менѣ спровадити зъ редакціи »Свободы«.

Гр.: — Маете вже еи прочитану цѣлу?

Вас.: — Еще нѣ, але нынѣ хочу дочитати. Гарна книжочка — не дармо зове ся »Дорога до свѣдомости«.

Гр.: — Читайте собѣ здоровѝ, а я йду до дому, бо вже пôзно — буде жѣнка бити... Добранôчь!

Пôдслухавъ Чалый.

НОВИНКИ.

— Памятайте на „Руско-Народный Дôмъ Еміграційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою: MR. JOHN PARYLAK, 436 East 76 st., NEW YORK CITY, а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: MR. K. KRCZOV, 140 Essex Str., JERSEY CITY, N. J.

Комітетъ.

Квитъ

на $600.00, словами шѣсть сотъ долярôвъ, котрѝ я одержала зъ касы »Союза« яко посмертну запомогу по бл. п. моимъ мужу Адамѣ Лазоръ. За скоре выплачене складаю сердечну подяку урядови »Союза« и всѣмъ членамъ.

Марія Лазоръ.

Olyphant, Pa. 8. дец. 1900

ПРИ СВѢДКАХЪ:
Семанъ Русинъ,
Иванъ Смакула,
Юрій Хиликъ.

— **Зъ ряду** 20 конвенція робôтничои орґанізаціи American Federation of Labor. Дня 6. с. м. вôдбула ся конвенція A. F. of Labor въ Louisville, Ky. Всѣхъ делеґатôвъ було 217. Зъ рôчного справозданя президента Ґомперса довѣдуемо ся слѣдуюче: Въ послѣднôмъ роцѣ орґанізація взмогла ся сильно. Выбрано 3375 чартерôвъ для новозаложеныхъ юній. Зъ того числа вôдпало 348, а прочихъ 3027 юній можь раховати яко приростъ за послѣдный рôкъ. Новозъорґанізованѝ юніи мають 294,359 членôвъ. Всього рôчного доходу мала та орґанізація $79,676 — розходу $68 378, въ касѣ остало $11.298.

— **Сполученѝ** Державы мають ще 917,135,880 ейкрôвъ державныхъ земель. Лѣсовѝ резервы выносять 46,425,529 ейкрôвъ.

— **Cosmopolitan**, оденъ зъ найлѣпшихъ американскихъ мѣсячникôвъ помѣстивъ въ своѣй книжцѣ за мѣсяць грудень с. р. портретъ нашои знаменитои спѣвачки, панны Сальомеи Крушельницкои, теперь занґажованои до одного зъ театрôвъ въ Варшавѣ.

— **Пôдчасъ** густои мраки дня 4-го с. м. на стаціи Suisun, Cal. наѣхавъ тягаровый потягъ на возы, где ночували робôтники працюючи на желѣзничôй дорозѣ, при чôмъ 8 робôтникôвъ було забитыхъ.

— **Кôлька** сотъ родинъ латинского обряду, въ мѣсточку Мриглодѣ, повѣта сяноцкого переходять громадно на гр. кат. обрядъ. Причиною того е польскій пôпъ I. Біґо. Деръ вôнъ страшенно людей, поводивъ ся зô всѣми якъ зô слугами, провадивъ неморальне жите, а нещаснѝ парохіяне не могучи нѣгде знайти на него жадного права, хапають ся зъ розпуки остатного способу.

— **Робота** въ St. Louis, Mo. знову поправила ся и люде що порозходились вертають на свои давнѝ мѣсця.

— **Зъ** Sifton, Man. пишуть намъ: хлѣбъ не вродивъ ся, а зъ худобы не можь ничь продати.

— **Зъ** Wolseley, Assa.: Снѣгъ впавъ 12. новембра на степу и морозъ тисне сильно; теперь (25. м. м.) трохи звôльнило.

— **Галицка** часопись »Русланъ« знову надрукувала одну нашу допись, не подаючи жерела. Допись ся була въ 254 числѣ зъ дня 23. падол. пôдъ заголовкомъ »Русин-вояк«. Що таке поступоване мае значити, гдѣ намъ знати...

— **Нашъ** аґентъ Д. Кидонь, зъ Passaic, N. J. пише намъ: „Стала ся у насъ новина. Ю. Молчанъ, угорскій Русинъ, досыть богатый чоловѣкъ, интерпретеръ и аґентъ для продажи лотôвъ, утѣкъ зъ жѣною другого Русина готельника М. Дорана, забравши зъ собою 6-лѣтну дочку и де-що гроша Молчанова жена зôставши зъ кôлькома дѣтьми, находить ся въ дуже великôмъ смутку, а такъ само и М. Доранъ. Теперь переконали ся люде, що п. М. Луяновичь е найпевнѣйшимъ банкеромъ въ Passaic, N. J., а не той въ кого они вѣрили якъ въ Бога.“

— **Броварники** въ Спол. Державахъ старають ся всѣми силами о знижене таксы на пивѣ.

— **Всѣхъ**, що не достали вôдъ насъ замовленыхъ книжокъ, вôдповѣдей на листы, або похвитовань на присланѝ грошѣ — просимо потерпѣти трохи. Теперь конець року — мы достаемъ нераз по 20 листôвъ на день и больше, кôнчимо календарь и т. д., одже помимо найлѣпшои волѣ, не годнѝ всего на часъ зроби ти.

— **Дуже** потовкло и покалѣчило въ Oil City, Pa. въ фандрѣ нашого Русина, Петра Кота, 20. м. м. Находить ся вôнъ въ шпитали и есть надѣя, що може выздоровѣе.

— **3 го** с. м. побило въ майнахъ, въ Олифантѣ, угорского Русина, читателя »Свободы«, Гн. Лиґуза. Мае поломанѝ ноги и руку, сильно ушкоджену голову. Е надѣя на выздоровлене.

— **До** Бразиліи зачинають громадно еміґрувати угорскѝ Русины зъ околиць Мармароша. Передъ мѣсяцемъ вôдплыло ихъ лишь зъ одного порту Фіуме до 300 особъ.

— **Добрымъ** правительствомъ, котре головно дбае о працюючій нарôдъ, може похвалити ся Норвеґія. Недавно вышла тамъ устава, пôсля котрои робôтники въ цѣлôмъ краю будуть працювати лишь 8 годинъ на добу.

— **Не** по христіяньски поступають місіонарѣ рôжныхъ христіяньскихъ сектъ въ Хинахъ. Домагають ся они кары смерти для всѣхъ проводирôвъ боксерôвъ, мимо того, що вже сотки ихъ зôстали смертію покаранѝ, ихъ маетки знищенѝ, а жѣнки, дѣти и пріятелѣ побитѝ також або осироченѝ.

— **Мали** ся зъ пишна два мормонскѝ місіонарѣ, котрѝ поѣхали зъ Америки до Темешвару, на Угорщину ширити свою вѣру. Коли дня 30 м. м. зачали они проповѣди вôдъ того, що каждый мущина повиненъ мати кôлька служебныхъ жѣнокъ, — збѣгли ся бабы зъ цѣлого Темешвару и зъ окликомъ »Антихристы, кара Божа!« — кинули ся бити бѣдныхъ мормонôвъ, чѣмъ попало: коцюбами, пантофлями и т. п. Одного навѣть троха не втопили въ гнѣвѣ... Поліція доперва положила конець всему — выратувала проповѣдникôвъ вôдъ мученичои смерти, розôгнала бабы, а рядъ заказавъ проповѣдати мормонизмъ.

— **Страшна** слабôсть появила ся мѣжь худобою въ селѣ Ерсекъ Чанадь на Угорщинѣ. Е она тымъ страшнѣйша, що не лишь худобина гине десятьками вôдъ неи, але переходить також на людей, а хто еи достане, мусить умерати. Тамошный селянинъ Сабôвъ, помацавь лишь свого хорого бичка за шкôру и заразъ занедужавъ самъ. Доставъ горячку, руки его зачали пухнути а врештѣ спухъ цѣлый якъ гора. Навѣть лѣкарѣ не були въ станѣ дати ему яку помôчь, (бо не дослѣдили еще зъ чого та слабôсть бере ся), и чоловѣкъ до двохъ днѣвъ, въ страшныхъ мукахъ померъ. Доносить о тôмъ час. »Недѣля«.

— **Руске** братство Покр. Пресв. Богородиці (въ „Соединеніо“ ч. 21. зложило*) на фондъ Ем. Дому $35.00. Фондъ Р. Н. Еміґр. Дому выносить теперь 625.60 дол.

*) На другій разъ подамо имена жертводателѣвъ.

— **Пошукуе дяка** громада въ Олифантъ, Па., котрый бы умѣвъ вести хоръ, школу и мавъ добрый голосъ.

— **Микола Арданъ**, Гусинъ, зôставъ выбраный мѣсто-председателемъ тѣла студентôвъ медицины (the student body) въ Richmond, Va. Всѣхъ студентôвъ медицины у тôй школѣ (University College of Medicine) е 323, мѣжь ними двохъ Русинôвъ.

— **Потроились** пивомъ. Въ Манчестеръ, въ Анґліи, около 1000 людей зôстало затроеныхъ пивомъ, въ котрôмъ знаходивъ ся аршеникъ.

— **Многѝ** компаніи прîобѣцяли выплачувати робôтникôвъ углевыхъ що два тыждня.

Угле вивало на 6 майнерôвъ въ Connelsville, Pa. и поломило имъ крыжѣ.

— **Пôсля** 5 лѣтнои борбы французка Изба Депутованыхъ ухвалила законъ, що жены могуть бути адвокатами въ цѣлôй Франціи.

— **Въ** складъ теперѣшнього нѣмецкого парляменту входять и 57 соціялістôвъ, а знавцѣ нѣмецкихъ обставинъ предсказують, що за 15 лѣтъ будуть они тамъ мати велику бôльшôсть.

— **Сего** року выдобуто золота въ Клондайкъ вартости 20 міліонôвъ, минувшого року вартости 17 міліонôвъ долярôвъ.

— **Зъ** церкви въ Слобôдцѣ лѣсной пôдъ Коломыею, въ Галичинѣ, вкрали невыслѣдженѝ доси злодѣѣ 2000 коронъ. Забрано двѣ скарбоны и цѣннѣйшѝ церковнѝ рѣчи.

Хто теперь пришле намъ $2.00 за »Свободу« напередъ — тому будемо высылати еѣ ажь до 1-го януара 1902 року; значить, до кôнця сего року буде доставати еѣ даромъ.

— **На** предложене редактора »Свѣта« вôдповѣдаемо, що пришлемо невдовзѣ свого чоловѣка, на его коштъ, щобы дôйти правды въ справѣ дописи зъ St. Louis. Mo.

Ред.

— **На** сегорôчнôмъ митинґу братства Успенія Пр. Богородицѣ въ Нортгемптонъ. Па. выбрано новый урядъ, въ котрого складъ вôйшли:

Николай Кравчишинъ, председатель,
Иванъ Кимакъ, мѣсто-председатель,
Гавріилъ Онуцакъ, секретарь,
Михайло Дода, заст. секретаря,
Иванъ Поздичъ, касіръ,
Осифъ Гереда, Василь Гришко, Иванъ Коцура, — контрольна комісія.

НАДЗИРАТЕЛѢ ХОРЫХЪ:
Антôнъ Подолякъ, Петро Мацко, — въ Northampton, Pa.
Михайло Варгошко, въ Catasaqua, Pa.
Осифъ Чапута, въ Cementon, Pa.
Осифъ Петрикъ, дверникъ,
Николай Олекса, капитанъ,
Олекса Бѣганичь, господаръ.

Ухвалено також на тôмъ мітинґу, щобы змѣнити назву братства зъ Пресвятои Богородицѣ на св. Ивана Хрестителя, т. е. того патрона, котрого мае мѣсцева церковь.

В. Гришко, бувшій секретарь.

— **Симъ** складаемо щиру подяку Ню йоркскимъ Русинамъ и Русинкамъ, а то пов. В. Гладикови, Я. Кода, Гр. Ґижи, М. Муринови, Ив. Парилякови, М. Быблеви, М. Павлякови, С. Ядловскому, Аннѣ Малецкôй, Аннѣ Шлянтѣ, и пов. Йосифови Тімко зъ Пассейку, Н Дж., що безкорыстно устроили у насъ дня 27. нов. б. р. на дохôдъ нашои школы представлене: »Знѣмченый Юрко« и »Сатана въ бочцѣ«, и що додали всѣхъ старань, щобы представлене удало ся якъ найлѣпше.

Джерзи Сити, Н. Дж., 10. дец., 1900.
О. Николай Пôдгорецкій,
Діонизій Голодъ,
Максимъ Ґлюзъ.

Програма вечерка

въ честь бл. п. митрополити О. Сембратовича, въ Шамокинъ, Па. дня 25. грудня 1900. Рано о 9-ôй год. поминальне богослужене за душу бл. п. Митрополита. Вечерокъ почне ся о 7-ôй г. зъ слѣдуючою програмою:

1.

„КРАЙ ДАРМОѢДÔВЪ“,
смѣшна дитяча комедійка въ 2 вôдслонахъ, вôдограють слѣдуючѝ дѣти:

Иванъ, мужикъ,	Михаилъ Констанкевичь
Марія, его жѣнка,	Анна Мурдза
Добрôтка-чарôвниця,	Марія Мурдза
Служанка,	Антонія Лучковець
Слуга,	Андрей Тиханьскій

2.

1) Стоить гора высокая — сольо — М. Мурдза.
2) Тече вода — дуетъ — М. Мурдза и Ант. Мучковець.
3) Гуляли, хоръ.
4) Верховино, „
5) Чомъ такъ скрыто, „
6) Крылець, „
7) Надъ Прутомъ, „
8) Широкій Лугъ, „
9) Весною, „
10) Осѣнь, „
11) Хоръ Нормановъ, „
12) До Руси, „

3.

„КОЗА ДЕРЕЗА“,
дитяча комічна оперетка, М. Лисенька.

ОСОБЫ:

Лисичка,	Марія Мурдза
Коза Дереза,	Антонія Лучковець
Зайчикъ,	Анна Мурдза
Вовкъ,	М. Констанкевичь
Медвѣдь,	Анна Гасичь
Ракъ,	Андрей Тиханьскій

Гуртъ звѣрятъ.

— **Аґентами „Свободы“** зъ правомъ колектованя грошей суть:

Стефанъ Калакука, Jersey City, N. J.
Иванъ Бурштинъ, Buffalo, N. Y.
Василь Гришко, Northampton, Pa.
Василь Тылявскій, S. S. Pittsburg. Pa.
Алексій Шаршонь, Shamokin, Pa.
Петро Г. Рончковскій, Troy, N. Y.
Александеръ Патрошь, St. Louis, Mo.
Г. Дзюбиньскій, Plymouth, Pa.
Левъ Монѣта, Lansford, Pa.
Иванъ Котанчикъ, Welter, Pa.
Кость Постунакъ, McAdoo, Pa.
Дим. Ванько, Ansonia, Conn.
Василь Рудко, Winnipeg, Man., Canada
Иванъ Сабатъ, Yonkers, N. Y.
Костьо Дубиньскій, Simpson, Pa.
М. Ґовда, Edmonton, Alberta, Canada.
Иванъ Дрогомирецкій, Pleasant Home Man., Canada.
Иванъ Фарнякъ, Trauger, Pa.
Иванъ Прегонъ, Lodi, N. J.
Андрей Виляцкій, Scranton, Pa.
Дан. Кидонь, Passaic, N. J.
Андрей Павликъ, Mt Carmel. Pa.
Гр. Паскарикъ, Stuartburn, Man. Canada
А. Онущакъ, Shenandoah, Pa.
Сергій Кисѣльовскій, Olyphant, Pa.

Редакція.

ПОСМЕРТНѝ ВѢСТИ.

Павло Прибула, родомъ зъ Угорщины, села Вечецъ, земпл. стол., лѣтъ 35, членъ братства св. Йосифа въ Шамокинъ, Па. и членъ „Р. Н. Союза“ ч. гол. кн. 1121, зôставъ забитый въ майнахъ 5. децембра б. р. въ Шамокинъ, Па.

Вѣчная ему память!

— **Братство** св. Арх. Михаила въ Elmira Heights, N. Y. буде принимати въ мѣсяцю грудню новыхъ членôвъ безъ вступного. Хто бы хотѣвъ приступити зъ Елмайры, Корнінґъ, Ломенвілъ, Бордетъ и Лендросъ нехай ся зголосить до

секретаря М. В. Мороховича,
Box 108, Elmira Heights, N. Y.

— **Где есть!** Павло Скурчакъ, що прійшовъ до Америки зъ Жерницѣ, лѣского повѣту, Галичина. Бувавъ въ Колорадо и тамъ стративъ око. Теперь мае бути коло Питсбурґа. Хто бы знавъ о нѣмъ нехай зголосить ся на адресу:

Mr. VASIL SKURCHAK
Kelayres, Pa., Schuylkill Co.

При жидôвскôй згодѣ.

Иванкі въ мене стань служить —
Чудесно, любо будешь жить.
Знайдешь по просту другій рай:
Зъорешь морґъ поля — и сѣдай;
Снопôвъ змолотишь шѣстьдесять —
Знову на минуткі собѣ сядь.
Врубаешь дровъ, вычистишь гнôй,
Сѣдай на ново Иванкі мôй.
Займешь попасти шѣсть коровъ,
Заметешь хату — и сядь знову.
Побавъ бахорѣ, въ мѣсто йди,
Наноси сѣна, дровъ, воды.
И кождый разъ лишь сядь, тай сядь,
Ты мешь Иванкі панувать...
И вѣктъ я гарный тобѣ дамъ:
Зъ картофлѣ юшку выпешь самъ;
Якъ яець Рифкі наварить —
Лишь ты росôлъ зъ нихъ будешь пить.
Вôдъ курки хвостикъ, зъ гуски кôсть,
Згореный хлѣбъ — все Иванкі зъѣсть.
Нѣгде не знайдеть се гараздъ;
Ну — най Иванкі руку дасть...

Чалый.

ДЛЯ НАШИХЪ ДѢТЕЙ.

THE CHILD LIFE STORY TOLD BY AUNT LETTY

"No; I'll never speak to Marie again; never, never!"

"Why, my Whirlwind, what is it now?"

"Oh, Aunt Clara, you are so patient and forgiving that of course you will see no wrong."

"Well, tell me all about it, my little Whirlwind, and I promise not to be hard on you."

"Yes, and Aunt Clara will so smooth out all the wrinkles that before daylight tomorrow you'll be waking me up with your singing, so that you may be in time to make it up with Marie."

This last speech was from Ned, who sat on a stool by the big fireplace and

THEY ALL STOOPED TO GATHER UP THE COINS.

had put down his book as Whirlwind burst into the room. She tossed her head impatiently at him for an answer and began her tale of woe to her listening and ever patient young aunt.

When she had finished, Aunt Clara answered never a word. A light gleamed in her dark eyes, and she sighed. After a little while she spoke softly and gently.

"Shall I tell you a story, my dear?"

Ned dropped his book again, and Whirlwind was all attention.

"This little incident happened many years ago to a child who is now a woman, and although she never again saw the other prominent character in the episode the vision of that one quick, impulsive wrong action rises again and again before her, and its memory can never be effaced.

"She was not a bad little girl, nor was she a 'goody goody' one, just an ordinary little girl. She was playing one summer evening on the sidewalk with her little friends of the neighborhood.

"Suddenly along the street came a strange sight to these boys and girls, whose ages ranged from 5 to 8. It was a child of the streets, a little newsgirl in a torn frock and with tumbled hair and dirty hands and face. She had evidently wandered from her own neighborhood, and she seemed very much out of place among these children of careful parents.

"'I work for my living!' suddenly and proudly spoke up the little waif, and perhaps a feeling of childish shame fell upon them, for no one answered.

"'See what I have!' continued the little voice, and there was a sound of clinking coins as she slipped her hand into her ragged dress and drew it out again, extending the open palm for them to see. Eagerly they scrambled forward to look, and then it was that Letty did what she was never able to explain even to this day, grown woman though she is.

"It all happened in a moment, in less time than it can be told, and while they were all scrambling to see Letty stepped forward with them, and, striking the extended hand from beneath it, she knocked it upward, sending the coins flying over the sidewalk and into the gutter.

"Well, of course the waif cried, and they all stooped to gather up the coins, all, that is, except Letty, whose foolish pride forbade her to acknowledge her fault. She was a very little girl, of course, and I know that she was not an unkind one, just as you know that Marie is not unkind in her heart, even though she is impulsive and hasty, like our Whirlwind, but though that is true and she will never see or know the waif that worked so hard beyond her years, yet Letty has her remorse for that action and will never forget it.

"Now, Whirlwind, I have told you this little story only because it is not always our noble actions that stamp our characters, and so I am sure that you will waken Ned early with your singing and will find that Marie, too, has regretted the harsh words spoken between you."

Aunt Clara, always the most cheerful person in the household, was silently looking into the fire, with a half dreamy smile on her face. Ned and Whirlwind left her thus, and as they shut the door Whirlwind said:

"Would you have believed it, Ned, if any one else had told us?"

"No, and if I didn't know that she could not pretend, even to a name, I'd say it couldn't be."

And meanwhile their Aunt Clara Letitia, or Letty, as she was even yet sometimes called, was thinking:

"Why did I do it? Who can analyze the child mind and tell?"—Virginia Horten in Pittsburg Dispatch.

CURIOUS TREES.

Some Whistle, Some Sting, Some Furnish Cloth and Others Give Milk.

The "whistling tree," or acacia fistula, is found in Nubia and the Sudan. The Arabs call it "soffar," or pipe, because of the whistling sound that it produces, and the specific name of "fistula," a word also meaning pipe or flute, has been given it for the same reason. Insects infest the tree and deposit their eggs in its shoots. A gall-like excrescence about an inch and a half in diameter is produced at the base of the shoots, and when the larvæ have emerged from circular holes in the sides of the shoots the holes, played upon by the wind, produce a whistling sound equal to that produced by a sweet toned flute.

The "cow tree" is so called because it yields an abundant supply of milk. To obtain the milk deep incisions are made in the tree, from which the fluid flows into vessels placed ready to receive it. This vegetable milk is white, somewhat viscid and has an agreeable flavor, and an analysis of it shows that it is very much like the milk of a cow in its composition. The cow tree grows on the slope of the mountain chain bordering on Venezuela.

The "cloth tree" is found at Otabelte, in the south sea. The bark is taken off in long strips and put to soak overnight in running water. The soaking softens it, so that the inner fiber may be easily separated from the rest of the bark. The fibers are put together in lengths of about 11 or 12 yards, and the lengths are placed side by side until they are at least 12 inches in width, and two or three layers of fiber are put one upon another. The fibers adhere together in one piece, and the material thus formed is beaten upon a smooth piece of wood until it becomes as thin as muslin. It is then bleached in the air for a time, when it is ready to be made up into clothing.

The "stinging tree" of Queensland is pleasing to the eye, but dangerous to the touch. Its effects are curious. It causes great pain to the person or animal that has the misfortune to get stung by it, but it leaves no wound, no mark of any kind. And for months afterward the part stung is painful in rainy weather or when in any way it gets wet. Frequently it is necessary to shoot horses and dogs that have been stung by the tree, so maddening are its effects upon them.

The "angry tree" grows in Nevada, eastern California and Arizona. When in the least disturbed, this highly sensitive tree shows its anger by ruffling up its leaves and emitting a disagreeable odor.

Can Ants Hear?

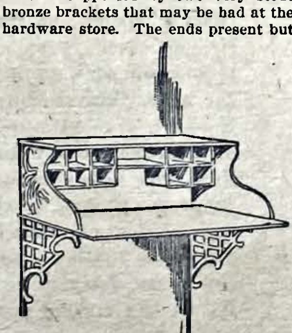
Naturalists have generally accepted the opinion that ants are not able to perceive any sounds that are audible to human ears. Professor Weld of the Iowa State university controverts this opinion. He describes in Science careful experiments made by him with four species of American ants, from which he deduces the conclusion that these species, at least, are able to perceive sounds, but whether they do it by means of organs of hearing or through the sense of touch being excited by atmospheric vibrations he is unable to say with certainty. He inclines to the opinion that they do really hear, as some individuals showed a perception of the direction of the sound, such as that of a shrill whistle, and others which were not disturbed when violently shaken in their glass prisons seemed to be "driven nearly frantic" by shrill sounds.

The Sweetest Baby.

A group of kindergarten children passed my window not long since, and I caught the following fragment of conversation. The first speaker was a little girl with a skipping rope. "I think Mrs. Edwards has the sweetest baby in the world," she cried enthusiastically. The little boy under the big sailor hat looked up in bewildered astonishment at such a statement. "I guess you haven't seen our baby yet," he said simply.—Contemporary Literature.

A Boy's Writing Desk.

A roll top desk is out of the reach of a great many boys, but this neat and attractive substitute is certainly within the constructive skill of a very great many boys. A broad shelf cut from a single board forms the foundation. This is supported by two very stout bronze brackets that may be had at the hardware store. The ends present but

DESK COMPLETED.

little difficulty, as each is cut from a piece of board in the shape suggested and screwed to the shelf by screws from beneath the latter. The top and back are plain strips of board, the back being of pine or whitewood, while the shelf, ends and top should be of some wood having a handsome grain, as oak, ash or chestnut. The pigeonholes should be made from whitewood three-eighths of an inch in thickness. The shelf and top of this desk should have the front edge and the ends rounded and the whole surface rubbed down smooth with sandpaper. The wood can then be oiled and rubbed to a polish with a flannel cloth.—Cincinnati Commercial Gazette.

ВСЯЧИНА.

— Турецкій султанъ выдае рôчно на свôй гаремъ (т. зн. колька сотъ жѣнокъ) міліонъ пятьсотъ тысячь доларôвъ.

— Статистика выказуе, що за остатныхъ 100 лѣтъ згинуло въ рôжныхъ вôйнахъ 19 міліонôвъ людей. Всѣ тѣ вôйны вели по бôльшôй части цивилізованѣ народы и исповѣдники науки Христа, котрый въ однôй зô своихъ головныхъ заповѣдей наказувавъ любити навѣть ворогôвъ нашихъ.

ДУРНЫЙ НАПОЙ.

Найдурнѣйшимъ напоемъ на свѣтѣ — говоривъ оденъ фільозофъ — є кава. Палишь каву, що бы була чорна, и додаєшь молока щобы була бѣла; даєшь до неи цикоріи, щобы була гôрка, и сиплешь цукру, щобы була солодка; варишь еи, щобы була горяча, а дуєшь, щобы була зимна. Чи не дурнѣ прикметы?

— Вырахували, що всѣхъ дѣтей на свѣтѣ родить ся рôчно 63 міліоны. Є се такъ поважне число що наколи-бъ колыски тыхъ дѣтей поскладавъ одну коло другои, то вперезавъ бы ними цѣлу землю, або если бы всѣ матери новопарожденныхъ дѣтей хотѣли перейти передъ якимъ цѣкавымъ зрѣтельомъ, и щобъ на минуту переходило ихъ по 20, то за цѣлый рôкъ зобачивъ бы вôнъ лишь 6-ту часть тыхъ крикливыхъ обывателѣвъ свѣта, народженыхъ въ одномъ роцѣ.

Патріоты.

Разъ зôйшли ся патріоты
Тай стали думати,
Чи Русь ненька буде жити,
Чи ме погибати?
Подумали тай рѣшили:
»Згинути не може;
Бо намъ Господь все помагавъ
Й теперь допоможе!«
»Зъ его ласки насъ теперь вже
Трійцять міліоновъ, —
И древнѣйшѣ мы культуровъ
Цимбрôвъ и Тевтонôвъ«.
Але слухае господаръ,
Голововъ хитае:
»Та що зъ того, що васъ много?«
До нихъ повѣдае.
»Тай у мене на токови
»Було зъ того року
»Три копицѣ, — нѣ, що кажу,
»Три горы гороху.
»Але якось не доглянувъ,
»Не хтѣло ся вотати,
»Стала до гороху мого
»Свиня учащати.
»Може мѣсяць учащала
»Сусѣдская свинка:
»Дивлюсь, а зъ гороху мого
»Тôлько половинка!
»И ввесь була-бъ похрупала
»Проклята прожора,
»Якъ бы не взявъ хворостины
»Тай не выгнавъ зъ двора.
»Тымъ то й правда, що великій
»Господь отъ Сіона:
»Але добра свиня зъѣсть вамъ
»И сто миліона!

Трохимъ Дротъ.

Зъ „Комара."

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.